NAM THỨ MƯỜI HAI — SỐ THỨ 2105 — MỖI SỐ 5 XU — NGÀY THỨ BA 27 MAI 1924

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°2248

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les communications à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-62 Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LỘC

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 0 $ 05 par centimètre de hauteur, sur 0 = 063 de large.
Une seule insertion . . . . 0 $ 50 la ligne
Par contrat annuel
Par quatrième et pages
insertion . . . . 0 $ 15 la ligne
Réclames dans la 1re page . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một sự rất có lợi ích cho nhà nông nước ta

Nước Nam ta lập quốc về nghề nông, mấy nghìn năm nay sinh trưởng đoàn tụ ở cõi Á-đông, chỉ nhờ về hột gạo mà sống; và người mình vẫn sẵn có cái tính hay làm và chịu khó, quanh năm cày sâu cuốc bẫm, chân lấm tay bùn, việc làm ấy không phải là không cố sức, thế mà từ xưa đến nay, tuy số thóc gạo sinh sản trong nước, vẫn đủ nuôi người trong nước, không phải cần cứu đến nước ngoài, và cũng hằng có thừa để xuất cảng nữa: mà xét ra thì cách thức làm ăn, cho đến các thứ điền-sản, bao giờ cũng như bao giờ, chẳng thấy sửa đổi được mấy chút, chẳng thấy tốt thêm được bao nhiêu, vì nguyên nhân gì mà sinh cái kỳ quái xấu ấy? ta thử xét kỹ ra xem.

Người mình có cái tính cẩn-thận, việc gì cũng cứ theo lối cũ mà làm: những nhà nông của ta, học vấn đã ít, tri-thức lại hẹp, cho nên chỉ ai thường thủ cổ, thấy lạ thì sợ, thấy mới thì không tin, tí tí thức giữ một lối lề, cha truyền con nối, mấy trăm mấy nghìn năm cũng không từng sửa sang thay đổi chút nào. Những việc quan-thiết với nghề làm ruộng, như cày bừa bón vùi, cách trừ côn trùng, phòng nắng, lụt vân vân, mà quan-thiết hơn nhất là việc lựa chọn hạt giống: vì giống có tốt thì cây lúa mới tốt, cây lúa có tốt thì hạt lúa mới nhiều và chắc. Hạt giống không biết lựa chọn, mà muốn có thóc nhiều và hạt chắc, thì có khác gì không ăn mà muốn no, không đi mà muốn đến, có lẽ nào được đâu. Đó là một lẽ rất là rõ ràng dễ hiểu, chỉ vì người mình quen thói lười biếng, ỷ-lại về vận số nhiều mà không chịu làm hết nhân-lực, vì thế nước Nam ta có nghề làm ruộng, đã hơn bốn ngàn năm nay, cả nước chỉ sống về nghề làm ruộng, mà hỏi đến cách thức làm ruộng, thì từ bao giờ đến giờ, cũng không thấy khác, kể đến các thứ điền-sản, thì từ bao giờ đến giờ, cũng không thấy hơn; đó thật là đáng tiếc đáng lo cho tiền đồ nhà nông nước ta.

Đến bây giờ thì thế-giới lại xô về đường thực-nghiệp, mà nông chiến lại càng kịch-liệt hơn, ở các nước bên Âu Mỹ, ai cũng ra công khảo-cứu, hết sức kinh-doanh, người thì lo lập ra thứ máy móc này, người thì lo chế ra cách giống giọt kia, càng cải-lương càng hoàn-toàn, càng cạnh tranh càng tiến bộ, nghề nông ở các nước càng ngày càng tinh, mà cũng đã có nhiều cái kết quả tốt đẹp.

Thế mà nhà nông ta cứ làm theo lối cũ, nghề chăn nuôi đã khờ vụng, cách phòng-bị lại dơ sơ, đến việc lựa chọn hạt giống, cũng cứ cẩu-thả qua loa, trách gì điền sản chẳng một ngày một kém, hạt thóc đã không nẻ-nang tốt đẹp, mà trọng-lượng cũng thua sụt rất nhiều; ở vào cái buổi nông chiến kịch liệt này như thế sao cho khỏi mắc vào vòng liệt bại.

Chánh phủ Bảo-hộ đã xét thấy cái nghề nông quan-hệ cho dân ta như thế và cái tính chất cẩu thả với cái kiến-thức eo hẹp của nhà nông ta, cho nên về việc nông, vẫn lấy làm quan trọng mà chú ý cải-lương, lập ra trường Canh-nông để khảo cứu về việc nông, mở cuộc đấu xảo Canh-nông để tưởng lệ về nghề nông, mà đối với người mình cũng lo-lắng nơi nơi như là chuyện ở dâu nguyệt-cầu tinh-cầu nào cả. Nông nghiệp mình vẫn chẳng nhờ thế mà tấn tới được tí gì. Lần hội chợ mới đây công tự nấu rượu có bảy cái các thứ hạt giống đã lựa chọn, và có chụp cả bộ máy chọn hạt giống treo một bên; bộ máy ấy rất là tinh vi, rất là khôn khéo, mà làm việc lại rất mau, tưởng cũng đã nhiều người mắt thấy tận mắt, không còn phải nghi ngờ gì nữa. Ngày ngày 11 decembre năm ngoái, công-ty ấy đã có viết giấy cho các nhà điền-chủ, kể tường tất việc lập bộ máy chọn hạt giống ở route du Cimetiere Hardi, khuyến các điền-chủ đem hạt giống về để thí nghiệm. (một lần đầu công-ty ấy làm giúm không lấy tiền); mới rồi đây là ngày 21 Mai, lại gửi giấy cho các điền chủ nhắc lại việc ấy là muốn thí-nghiệm cho kịp trong vụ tháng mười này. Công-ty ấy ân-cần săn-sóc, chủ ý muốn cho điền-sản của ta ngày thêm tốt tươi, nghề nông của ta ngày thêm phát đạt. Đó cũng là một cái cơ-hội rất tốt cho nhà nông ta, khiến cho nghề-nghiệp mình ngày càng tiến bộ để mong sinh tồn ở thế-kỷ hai mươi này. Nhà nông ta năm ngoái đã được mục kích các hạt giống bày ra ở Hội chợ, bây giờ lại tiếp được bức thư của công-ty, tưởng nên ngay trong vụ tháng mười này, giá thử có tốn ít tiền bạc, phí ít thì giờ, tưởng cũng nên nhờ cậu: đỗ dại lợi bất kể tiểu phi (nghĩa là cẩu mối lợi to thì không kể sự tổn-phí nhỏ), mà đua tranh nhau làm lấy trước người; phương chi tiền bạc không tốn, thì giờ không mất, thế thì còn có điều gì gần trở, mà trễ nải mất cả cái đường mưu sinh của mình mà có-phụ cái ý bay cái bụng tốt của người săn sóc cẩn-quyền về đường tiến bộ cho cái nghề-nghiệp căn-bản của mình. Mong rằng những nhà điền-chủ ta ai cũng hiểu rằng nông-vụ cải-lương là một việc cần thiết nhất ở nước ta bây giờ, mà lựa chọn hạt giống lại là một việc rất quan thiết ở trong nghề nông ta bây giờ, há còn nên giữ cái thói cẩu thả lần chần mà làm mất cái cơ-hội rất tốt lấy dư?

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 25 và 26 Mai 1924

Việc thợ mỏ trong hạt sông Rhur

Tin Berlin. — Quan thượng thư bộ lao-động định đặt một cuộc trọng-tài để giải quyết việc khủng-hoảng của thợ mỏ với chủ mỏ. Ngày thứ hai này hội-đồng trong tài sẽ nói nghị.

Tin Dusseldorf. — Thợ mỏ đình-công về dảng cộng-sản ngăn cản không cho ban thợ làm những việc cần kíp vì vậy các mỏ phải tạm thiệt nhiều lắm. Hợp thợ đình công và tình cảnh-sát xung đột với nhau.

Nước Ý với nước Anh

Tin Rome. — Ý hoàng, hoàng hậu, hoàng-thái-tử, và công-chúa Mafalda đã khởi hành đi Londres.

Cuộc hội-nghị thứ ba của đảng cộng-sản

Đảng cộng sản hội nghị lần thứ ba ở Moscou,

Cuộc bầu cử thứ-dân nghị-viện ở Pháp

Về cuộc đầu phiếu lần thứ hai ngày chủ-nhật mới rồi, những vị sau này trúng cử :

Hạt Belfort : MM. Sagel, Millet, về đảng Xã-hội cấp-tiến.

Hạt Alger : MM. Fiori, Mallarmé.

Đảng Xã-hội với tòa nội-các mới

Các hội liên-hiệp của chánh đảng Xã-hội bản bạc có nên dự vào tòa nội-các mới này không. Ông Lafont của phần đảng Xã hội cấp tiến, chớ không dự vào tòa nội-các. Đảng ấy không dự vào những tòa nội-các ở dưới quyền quan Giám quốc Millerand.

Lại có tin rằng các hội liên-hiệp của đảng Xã hội ở Rhône, ở Tarn, ở Bouches du Rhône, ở Toulouse ưng cho đảng Xã-hội dự vào tòa nội-các; còn các hội liên-hiệp ở Var, ở Seine thì không ưng dự vào tòa nội-các.

Chánh-đảng Quốc-dân ở nước Đức

Tin Leipzig. — Trong khi đảng Quốc-dân biểu tình, có đọc diễn-thuyết công bố rằng đất Palatinat trong thành với nước Đức, và cổ-võ nước Đức nên lo làm sao cho thoát-li được hòa-ước.

Castle, ngày 24 và 25 Mai 1924

Cuộc bay vòng thế giới của Hoa-kỳ

Tin Yeloroju. — Các phi-hành gia đã khởi hành đi Méraito.

Tin Tokyo. — Các phi hành gia đã đổi hành trình. Ngày thứ ba sẽ bay đi Kushimoto, chứ không phải ngày thứ tư.

Bay cao nhất xưa nay

Tin Paris. — Ngày tư bảy mới rồi phi hành gia Bessaureau, chở hai ghế kilos, bay cao được 1943 thước. Xưa nay chưa ai bay được cao thế. Trung úy Harris là người chiếm khôi về việc bay cao trước đây, lên cao được có 1629 thước.

Một thứ thuốc tiêm mới

Tin Newhaven. — Một thứ thuốc tiêm mới trị bệnh hồng-chẩn-ngược (fièvre Scarlatine) đem tiêm cho 26 người ở nhà thương Newhaven, được 25 khỏi ẩn.

MỘT NGƯỜI LẬN LÀU ĐƯỢC BAO NHIÊU ?

Những người thuyền chài làm nghề lặn hễ đi nhặt trai ốc, bọt bể, sen-hô lặn đã quen lắm cũng chỉ lâu được có mai-phút. Người ta đã tính ra bọn ấy chỉ lặn được hai phút ba mươi ba giây là cùng. Có người nói bọn thuyền chài Mã-lai lặn được lâu gấp năm gấp sáu cái thì giờ ấy, nhưng điều ấy cũng không lấy gì làm chắc.

Có người nói dai-ấy James, là một người Hung-gia-lý tập lặn từ thuở nhỏ, và lặn giỏi có tiếng, thường phô mình lặn được bốn phút mười bốn giây. Dai-ấy có đo một cuộc thi lặn ở nước Anh, nhưng lặn được có bốn phút đồng-hồ, thì dai-ấy phải nhỏi lên trên mặt nước, mà mũi và tai đổ máu ra. Song sau đại-ấy lại lặn được bốn phút nữa, mà hơi ngầm ở dưới được 150 m.

Các ông thầy thuốc nói rằng người ta bị ngập dưới nước chỉ từ ba đến năm phút thì chết. Song cũng có người bị ngập dưới nước hơn bốn năm phút cũng lại cứu lại được. Việc ấy có lẽ là người gần sự rải-ro bị ngất đi, mà trong khi ngất thì không thở nên lâu lâu mới chết ngạt chăng. Các những người lặn vào bể lâu lắm, thì chỉ lặn được đến một trăm mười giây lại phải lên mặt nước mà lấy hơi.

CÁI THỊ-TRƯỜNG CAO-SU Ở NHẬT-BẢN

Nước Nhật ngày nay tiêu thọ rất nhiều cao su, vì nghề đóng ô-tô hiện nay rất là phát đạt.

Theo như các hiệu tổng kê của Nhật-bản thì cuối năm 1920 ở Nhật có 7.023 cái ô-tô, 889 cái ca-mi-ông, và 2488 cái mô-tô, đến năm 1922 thì các số ấy tăng sau này : 7.500, 2.500 và 3.000.

Phần nhiều các xe ấy là mua ở Hoa-kỳ. Năm 1922, Nhật-bản mua của Hoa-kỳ 1.271 cái ô-tô, 1.180 cái ca-mi ông, và 735 cái mô-tô. Năm 1923, mua 3.734 cái ô-tô, 5.158 cái ca-mi-ông, và 1.234 cái mô-tô.

Từ hạ sắc xe bị hại về việc đóng dãi mới rồi, thì ở Nhật hiện nay có 11.000 cái ô-tô, 7.500 cái ca-mi-ông, và 4.500 cái mô-tô. Năm 1923, Nhật mua của Hoa-kỳ 61.000 cái lốp, và 23.000 cái săm e. Trong buổi động đất mới rồi xưởng ô tô Yokohama Rubber Co bị hủy-hoại mất cả, còn xưởng Dunlop ở Kobé thì không việc gì. Hiện nay xưởng này chiếm độc quyền về nghề đóng ô-tô. Tà khi động đất đến giờ, nước Nhật tạm bạ quan thuế về lốp ô-tô cho đến ngày 31 mars 1924, người Hoa-kỳ nhân dịp ấy bán được nhiều hàng lắm.

NGƯỜI TA BIẾT DÙNG XÀ PHÒNG TỪ BAO GIỜ ?

Pline l'Ancien nói rằng xà-p ông là do người Gaulois phát minh ra, vì ngày xưa người Gaulois có chế một thứ xà-phòng làm bằng mỡ và tro. Người Romains thời bấy giờ cũng đã biết dùng và chế thứ xà phòng ấy, đàn bà thời bấy giờ đã dùng một thứ xà-phòng chế ở xứ Germanie để nhuộm tóc.

Khi đào các nơi ở thành Pompéi cũ, người ta có thấy một xưởng thợ xà-phòng đủ các đồ dùng, và thấy trong các thùng gỗ có một thứ xà-phòng nước làm bằng dầu và các chất muối.

Ông thầy thuốc Aélius về cuối thế kỷ thứ IV có nói đến một thứ xà-phòng đen. Các ông thầy thuốc Á rập có nói đến một thứ xà-phòng dùng trong nghề làm thuốc, và để giặt đồ trắng.

Thành Savone nước Ý là nơi trước tiên có xưởng làm xà-phòng bằng soude trong thế kỷ thứ XV để nấu ở làm xa-phòng, thành ấy cũng có tiếng như thành Gênes và thành Marseille sau đây.

MỘT CÁCH MỚI TRỊ BỆNH PHONG

Tạp-chí *Revue d'Hygiène* có đăng một bài của bác-sĩ Vigne nói về một cách trị bệnh phong ăng khá kỳ. Cứ như lời bác-sĩ thì cái cách ấy chẳng chữa bệnh được, ắt cũng làm cho đỡ được. Cái cách ấy là làm cho ong đốt người có bệnh. Nguyên có một vị giáo-sĩ có mách cho bác-sĩ Vigne biết rằng trong mấy xứ kia, người mắc bệnh phong thường tìm các làm cho rắn độc cắn mình, mà nhiều người nhờ vậy thì bệnh cũng đỡ đi nhiều. Người có bệnh muốn cho rắn cắn, nhưng rắn lại thường chê không cắn. Ở Biển-hòa cũng có nơi dùng cách ấy trị bệnh phong. Nghe đâu bắt giống rắn độc mà nhổ cho ăn lớn mà làm ăn, tôi trong nọc rắn lành mạnh cũng sinh ra chất trị bệnh phong được. Lại như việc Mme Poissalix kể của về loài ong, thì cái nọc của loài ong cũng có c ái như cái nọc của loài rắn độc. Vì vậy bác-sĩ Vigne mới nghĩ ra cái cách đem cho ong đốt người có bệnh phong. Các-sĩ đã thí-nghiệm cái cách ấy về hai người ở Marseille. Một người là người Tây lai nhe, làm nghề xén lông cho, đã chín ong đốt 3.935 vết. Một người nữa là người xứ Réunion đã chịu đốt 2.6.1 vết. Bốn, năm mỗi ngày cho ong đốt 30 vết, đến sau tăng dần dần đến 121 vết. Bệnh trạng hai người ấy khá nhẹ nhiều, mà người thứ nhất xem chừng gần khỏi.

Tự do diễn đàn

Cái nạn cờ bạc

Cờ bạc là cái bại rất to trong các sự chơi khác, ai ai cũng đã từng mục-kích, một trăm người sa chân lỡ bước vào chiếu đỏ đen thì e ít ra mười chín người bị vong-gia thất-thổ, rứa mà không mấy người tránh được. Nhiều người vẫn nói rằng chơi cờ bạc là tại tính người ta, nhưng bi-nhân thiên-tính rằng ; đó là tại cái thói quen và cái lòng tham vô tận của người ta vậy. Còn cái tư-tưởng cao xa của các bậc thượng-lưu kiến-thức thế nào t i bi-nhân không được biết.

Bi nhân thuở nhỏ thực không có tính chơi cờ bạc mà tự khi đi làm đến bây giờ lại làm ở nơi khách-địa, trong em tôi rỗ, cũng nghỉ ở chốn lỗ-thứ tha-hương nguyên là bài con bạc làm thủ tiên khiển, vậy cũng anh em nói gọt theo chân lân dần quen thói. Sau thấy tiền rời bạc khỏi nơi đồng đã bén, bây giờ một mình cũng vui gót hoan khốc- ai, cũng nghỉ gây vòng phá nhà gạch, ai ngờ vẫn ra vận « sin » một ngày một cạy cái, mong gỡ ra lại buộc thêm vào. Trước còn anh em chơi bời rồi rít, nào tiếng oanh lưới với tôi tối, đến khi đã xác như vỏ, anh em vỏ nào có thấy, chỉ thấy kẻ đón trước người đón sau, mỏi mỏ mòn kia, thôi thì trăm môn như bỏ bóng-boang, nóng ruột phải ra công đi gỡ, rứa mà lạ thay cái kiếp đánh bạc càng gỡ lại càng tơua, càng thua lại càng gỡ. Nhưng cũng phải liều mạng đen đen đỏ đỏ suốt năm canh để lấy tiền trang công trải nợ. Tiếc thay ! nếu lúc đầu còn xanh tuổi còn trẻ mà được vẫn bài tính toán chăm như rứa thì mấy chốc làm nên mấy chốc thành, c ứ có mò bây giờ, đâu đã điểm sương mà còn lênh đênh như chiếc bách sông dào, nỗi c im cũng mặc lúc nào rồi may. Bây giờ mi biết mình rằng dại, nhưng dại rồi còn biết khôn làm sao được ; trông thấy con đường chông gai, cuối đường những hang sâu vực thẳm như chờ người sắp đến, rứa mà cái ma-lực vẫn bắt nó theo cho cùng mới thỏa. Than ôi, trước cũng tưởng chơi cho liêu-khiển, ai ngờ lỗng chốc lại hóa cuộc tang-thương.

Một hôm chủ nhật kia, một mình ngồi nghĩ kế xoay tiền để đi gỡ mà thuê, đất mượn, muốn lại nhà anh em mà khi trước mình còn liều họ thấy mình xơ xác cũng đã tìm đường rắp lối rồi. Một mình buồn bã hết nghĩ lại đứng, hết ra lại vào, bâng khuâng như mất làng vàng, buồn này mới gọi buồn sao, một ngày xoay kế biết bao nhiêu lần. Buồn như người ta, còn buồn suông buồn sã, chứ như bi-nhân thì buồn ngẫm buồn ngẫm, buồn chua buồn chát, buồn gớm buồn ghê, buồn thế buồn thảm. Tuy thức đêm mà nằm cũng không ngủ được, nằm chán mới chợp mắt được một chút thì chỉ mơ màng thấy bàn chẵn bàn lẻ rồi tai nghe thấy người mở cái bát lạch trông quanh trông quẩn thấy trên bàn có mấy tờ báo mà đã một tuần lễ chưa xem, mới mở xem cho khuây khỏa cơn buồn, đọc mãi sau thấy mục trên đề bốn chữ « Cái nạn cờ bạc » mới nghĩ thầm rằng : mình đang bị con vi-trùng bác-dịch nó khoan khoét tâm can mà đây lại có cái bài hợp với cảnh của mình, có lẽ đây cũng là một người đồng bệnh tương-lân với mình phàn nàn về số phận chi đây ? Bi-nhân mở, đề tri đọc từ đầu chí cuối, đọc đi lại đọc lại mới biết là lời bàn của ông Bùi-văn Trôn về cái hại cờ bạc của một kẻ lao-động và một người trong đám quyền qui mà ông đã được mục-kích. Đọc xong thì bi-nhân tựa hồ như sét đánh mang tai, vì chỉ thấy đầy dẫy những sự khổ ải vì cờ bạc, mà không thấy một sự sung sướng nào vì cờ bạc, thì lấy làm kinh khủng mà nghĩ đi nghĩ lại, ngẫm người lại ngẫm đến ta, nếu ta cứ theo đuổi mãi, thua phải gỡ, gỡ lại thua, tăng phải tính, tính không ra phải làm liều, có lẽ sau này cũng đến như ai.

Bấy giờ bi-nhân mới đốc một lòng tu chí mà lại tấấy lương-tâm mình nghĩ rằng : không đi gỡ thì lấy gì trang trải nợ nần cho trong ấm ngoài êm, trong bụng lại phân vân. Sau lại nghĩ, thôi công nợ giả dần, cháo đốc lòng tu chí cũng chẳng thẳng thừng như trước nữa, ta cứ đi làm công không nhất là một năm, nhị là hai năm cũng bớt nợ, lo gì mà lo. người ta thường nói rằng : ba năm lưu lạc giang-hồ, một ngày tu lại cơ-đồ cũng nên, tuy ta đã sai chân lỡ bước đến chín năm nhưng ba ngày có là mấy. Bi-nhân mới, dùng hết tinh-lực mà gượng lại thì thấy tinh ngộ dần dần, từ đó trông thấy cờ bạc thì tựa hồ như thấy đứa thù nghịch của mình vậy, mà thế thật, cũng vì nó mà mình trong gia đình bết bề vui thú, ngoài bè bạn mất đường thề-diện. Bi-nhân đã được khỏi chốn mê-tân thật là hạnh-phúc, nhưng trông lại thấy anh em đồng-tịch đồ đen đương ngon đèn lâu sòng bạc thì lấy làm lo buồn cho vận-mệnh nước mình sau này b ết là đường nào.

Hiện ở chỗ bi-nhân ở bây giờ những hạng « lao động quyền-quí » (ấy là bi-nhân nhắc lại mấy chữ mới mà ông Bùi-văn-Trôn đặt ra xin các ngài miễn chấp cho) mà bè tha có bạc như bi-nhân thì thật không có, nhưng ngặt vì ở đây không có thú giải buồn như ở Hà-thành và các nơi khác, mà cũng không có chỗ nào là danh-lam thắng cảnh để làm thú tiêu-khiển, vậy các ngài cũng mượn cây bài lá bạc để ngày tháng tiêu-dao. Nhưng cũng không có mấy, trong mười ngài thì chỉ độ bảy, tám ngài chơi, mà chơi thì chơi cũng liệu bỏ đo chuông cho vừa sớm tháng lương mà thôi, còn những hôm nghỉ mà có cuộc vui suốt sáng, trận cười suốt đêm, chẳng may đen thì cũng chỉ làm một tháng lương sau

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nữa là cùng, chứ không đến nỗi bóc áo thảo xống như những bọn lao-động ; bọn này thì trùng trùng điệp điệp không biết đâu mà kể, họ chỉ đêm ngày mê man vào ngọn đèn mảnh chiếu, không biết đồng tiền huyết hãn là quí, của hai sương một nắng là trọng, họ cũng không biết tự bồi lại cả để cho mọ đưa lối qui dần đường; lại tìm những lối đoạn trường mà đi, rồi không biết rằng con đường tương-lai của họ sau này ra mắn rắng nhi ? Bi-nhân đã được thoát vòng trần thấy rừa mà rùng mình, ấy cũng là nhờ được ông Hùi-văn-Tròn là người ưu thời mẫn thế lâm bài chi-ân hồn những bạn đồng bang trầm-luân vào nơi khổ ải đó. Bi-nhân chắc có lẽ phương được ấy sau này cũng điều trị được cái bệnh kinh - niên đó bác của người đồng-bang ta. Tuy phương dược của ông Bùi-văn Tròn hay thật nhưng bi-nhân còn lo bao giờ mà lưu-thông cho khắp chốn thôn-giã và nơi thâm-sơn cùng-cốc được, chính những nơi đó cái hại cờ bạc lại thịnh-hành lắm thì biết đến bao giờ trừ khử cho tuyệt được cái căn bệnh của người đồng-bang ta. Bi-nhân hiềm vì học sơ tài thiển không có kế gì để hiến ngươi đồng-bang chịu bỏ tay trông vào các bậc thượng-lưu ưu thời mẫn thế và chỉ xúc ao rằng : nếu lưới công pháp sơ vết được bao nhiêu trừng trị một cách rất nghiêm nhặt để cho trông thấy nhãn tiền cho người tắp tểnh thấy liền thắt kinh, như rừa thì họa may mới tuyệt được chăng.

Bi nhân chưa bế dêm tập nói trên báo bao giờ mà lần nào bi-nhân quên hẳn câu « mừa tin qua mặt thợ » dám cả gan đem mấy lời thô-bỉ đăng trên tờ báo này để rồi tai độc-giả cũng vì đã được rết kiếp đoạn trăng cho nên vội mừng vì mấy lời vẫn ẩt để là cơn người ân-nhân của bi-nhân đã đặt bi-nhân ra khỏi chốn u mê lên con đường tiến đạt thời buổi cạnh-tranh này. Vậy bi-nhân nói rộng rải có câu nào trái tai các ngài thì xin các ngài dung thứ cho bi-nhân, thì bi-nhân lấy làm cảm tạ lắm.

Đỗ-văn-Rẫn

Cuộc thi thơ

Của Noô-tuị-Quyên nữ-sĩ

MMCDLXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tiến đạt vì nơi miếu Khổng công.
Gốc đạo cao sâu Nùng Nhị phát,
Nền văn rộng rải Á Âu chung.
Cương-thường dựng cột nhà Vương [Ba,
Trung-tín treo gương giống Lạc Hồng
Tẩn trước trải bao cơn sóng bão,
Miếu-đường vẫn vững tựa non sông.

Dương-văn-Vinh
Services économiques, Hanoi

MMCDLXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu đây là gốc nước chung.
Đời tám trăm năm đường bộ vững,
Dân hai bốn triệu tấm lòng sùng.
Lan văn sóng cuộc chan hồ Bạc,
Gửa đạo nêu cao đối đỉnh Nùng.
Tang-hải trải bao cơn biến đổi,
Cung-tường phù-mỹ ngất trời Đông.

Lưu-tác-Nhân

MMCDLXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Quốc-tủy là đây có phải không ?
Trải Lý, Trần, Lê cơ-cơ cũ,
Cả Nam, Trung, Bắc khói hương sùng.
Gương trong lễ-giáo in hồ Bạc,
Cột đá đi-luân vững núi Nùng.
Gió Mỹ mưa Âu lay chuyển mấy,
Một nền văn-hiến giữa phương Đông

Nguyễn-cựu-Việt

MMCDLXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu cổ còn đây với núi sông.
Hương hỏa phong thơ chung xứ Bắc,
Cung tường cao lớn giữa phương Đông
Tinh tao hồn nước cơn Âu Mỹ,
Tô điểm văn-minh cảnh Nhị Nùng.
Súng nổ vang trời, làu hết nước,
Tiếng chuông văng vẳng gọi con Hồng

Hoàng-qu ốc-Túy

MMCDLXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu phong-quang tự hoa công.
Nhà Lý gây nên nền Bắc thắng,
Mối đời sau sẽ trấn Nam-phong.
Tinh anh trời đất còn ghi đó.
Danh giá công hầu tạc để trông.
Trong nước tai hoa nhờ đạo thánh,
Chán con nối nghiệp biết bao cùng.

Nguyễn-xuân-Thúy
Làng Nguyệt-áng, Hà-đông

MMCDLXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thắng địa đa [illegible]ền nói **chẳng không**
Trong có nou Nùng **cao chót vót,**
Ngoài bao sông Nại rộng **mênh mông**
Sinh viên mũ áo lần **sưng** trán,
Sĩ-nữ tài hoa phượng **cánh lồng.**
Quy Giám muôn đời văn-miếu đó,
Hương đèn sáng tỏ suốt Nam Trung

Trần-văn-Huyện
Làng Quỹ-đê, Nam định

MMCDLXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không miếu gây nên cảnh vĩ-hùng.
Nọ gác Khuê-văn nền vẫn vững,
Kia bia Tiến-sĩ đá chưa lòng.
Khói hương nghi-ngút nơi Kinh Bắc,
Danh tiếng vang lừng cõi **Á Đông.**
Còn nước còn non còn Khổng đạo,
Miếu này còn đứng với non sông.

MMCDLXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Khổng ngày nay vẫn khỏi sông
Bia các còn in cơ-chỉ cũ,
Cung tường đã điểm dấu rêu phong.
Di-luân kia đầu tăng màu Nhị,
Thi-lễ này Khuê rạng vẻ Nùng.
Đốc một lòng mà trông một đạo,
Xin đừng để tiếng cháu con Hồng.

Nguyễn-đình-Hạp
Giáo học Ngọc-tảo, Sơn-tây

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ 23 độ
15 giờ 30 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ tư, 28 Mai 1924
S. Germain
Âm-lịch
25 tháng tư, năm Giáp-tí
Ngày Đinh-mùi
Hành Thủy Sao Bích, Trực Mãn.
KỴ Loại-dậu, Phục-được.
NGUỈ Tế-tự, Hội-hiền, Kết hôn, Trần-nhân

Giá bạc. — Kể từ ngày 27 Mai 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là **9 f. 60**.

Tin tàu. — Tàu *Song-bo* ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Hong-kong, ngày 29 mai hồi 6 giờ.

Thư từ ở Hanoi đem đi Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 28 mai

Quan Sarraut có trở lại Đông-pháp không ? — Báo *Courrier Colonial* ở Pháp sang có đăng mấy dòng đại khái như sau này :

« Cái tin bàn về sự bổ ông Sarraut làm đại-sứ Pháp tại Tokyo thay cho ông Claudel thì bộ Ngoại-giao lấy làm nghĩ lắm và tỏ ý không muốn cho ông quan-chức lạ vào trong ngạch ngoại-giao.

Bởi vậy quan Thủ-tướng nghĩ rất phải rằng cho được tránh mọi nỗi khó-khăn thì ngài sẽ bổ quan nguyên Thượng thư Thuộc-địa vào một địa-vị đích-đáng hơn cả là chức Toàn-quyền Đông-pháp.

Trong sự bàu cử mới rồi, những nhà dư báo hai Aude có hỏi quan Sarraut định ra ứng cử ngài viện hay định trở về giữ chức cũ ở Hanoi thì ngài chẳng chọn đảng nào cả. Nhưng ngày nay ngài đã từ việc trong chính-giới rồi thì ngài có quyền tự-do mà hành-động.

Chừng mấy tháng nữa thì quan Sarraut mới trở lại Đông-pháp ».

Báo *Courrier d'Haiphong* cũng đăng cái tin của báo *Courrier Colonial* trên lấy có nói thêm rằng người bạn của nhà báo ấy hiện ở Paris có gửi thư nói chắc rằng chỉ nay mai là quan Sarraut sẽ sang làm Toàn-quyền và quan Touzet làm phó Toàn-quyền.

Hội-đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố đến tối tứ sáu 30 Mai, hồi 9 giờ, sẽ họp để bàn lại những việc mà trong kỳ trước đã giao cho các tiểu-ban xét.

Việc sửa đổi lại nền Trung-học Pháp. — Trong tờ báo ngày hôm qua, bản quán đã nói rằng đạo chỉ-dụ về việc sửa đổi nền Trung-học Pháp đến ngày khai trường này thì bắt đầu thi-hành tại Đông-pháp. Sau khi quan Học-bộ Thượng-thư Bérard ở bên Pháp mới xin được chỉ-dụ chuẩn y việc sửa đổi ấy thì bản-quán đã có một bài bàn nói rõ ngay từ cử sau kỳ khai trường năm ngoái để độc-giả được biết những điều cốt yếu trong sự hoàn-cải ấy thế nào.

Chỉ-dụ số ngày mùng có con em học tại trường Trung-học lấy cũng khá đông, cho nên bản-báo tưởng lại nên nói sơ lược lại cái mục-đích đạo chỉ-dụ ấy như sau này :

Trước kia thì Trung-học chia làm hai ban là ban cổ-điển (classique) và kim-thời (moderne). Ngày nay thì không thế nữa, trong bốn năm đầu hai ban theo chung một chương-trình và lên đến lớp nhì thì bắt giờ mới phân ban. Nghĩa là cái niên-hạn của nền Trung-học có bảy năm. Trong bốn năm đầu là từ lớp sáu, đến lớp ba, học chung một chương trình.

Những môn khác phải học chung không kể, trong bốn năm đầu thì chữ *latin* phải bắt buộc học và cốt *grec* (Hi lạp) cũng bắt buộc học trong hai năm là lớp tư và lớp ba. Từ lớp nhì trở lên thì học-trò được tùy tiện theo ban nào thì theo. Trong ban cổ-điển thì chữ *latin* phải học mãi, còn chữ *grec* thì được tùy ý, còn trong ban cổ-điển hai năm sau chữ *latin* không bắt buộc phải học thì sẽ dạy chữ Pháp kỹ hơn và một thứ chữ ngoại-quốc khác thay vào.

Từ lớp sáu lên đến lớp nhất thì chương-trình và thời-khắc khoa học của hai ban đều như nhau cả.

Lớp dạy triết học và toán học thì bất cứ học-sinh lớp nhất ban nào cũng được theo học.

Kỳ thi chức cai trị hạng ba. — Kỳ thi chức cai-trị hạng ba trước định đến ngày 2, 3 và 4 Juin thì nay hoãn đến 10, 11 và 12 Juin.

Nha Học-chính Đông-pháp. — M. Blanguernon, phó Giám-đốc nha Học-chính Đông-pháp này tạm bổ làm Đông-pháp Học-chính Tổng trưởng.

Giới thiệu sách mới. — *Bà Thanh Monica và ông Thanh Aocutinh*, của cô Hương soạn.

Cô Hương là một vị giáo-sĩ Tây mà rất thông hiểu tiếng ta cùng chữ Hán, ngài lại chú-ý nghiên cứu về quốc-văn ta lắm. ngài đã có làm nhiều sách về quốc-văn ta. Nay ngài lại mới xuất bản quyển sách này là quyển sách chép chuyện một bà Thánh trong Tòa Thánh, tức là đem bày một cái gương nhân đức, một bức tiêu chân bà từ-mẫu biết thương con cho mọi người làm mẹ trong Giáo-hội xem mà cả mọi người làm mẹ khắp thế-gian cũng nên xem nữa.

B. Q.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ ngày Chủ-nhật 25 đến ngày thứ ba 27 Mai 1924.

THỜI SỰ PATHÉ

THỜI SỰ ÉCLAIR

TỊCH LE PETIT CAFÉ

Hí-kịch chia làm năm phần
Do Irvin Bernard soạn
Do Raymond Tristan, Bernard đồi cảnh
Có Max Linder là một nhà diễn kịch trứ danh của Pháp diễn.

LỜI DẪN — Sau hồi thứ hai tịch
LE PETIT CAFÉ thì entr'acte

Thi bằng Thành-chung học tốt-nghiệp. — Kỳ thi vấn đáp đã xong rồi : Các thí-sinh thi có các cô các cậu sau này được vào kỳ ấy :

Mlles Trần-thị-Cúc, Đoàn thị-Đan, An-thị - Kỷ, Ngô-thị-Loan, Hoàng-thị-Nga, Phạm-thị - Quyến, Lê-thị-Thảo, Nguyễn-thị- T i, Đỗ - thị - Sự, Trịnh-thục-Oanh.

MM. Bạch-như-Ấp, Thảo - Bông, Ng-xuân-Chi, Ng - khắc - Cống, Ng-đình-Duy, Đoàn-quang-Hân, Trần-ngọc - Hoàn, Trần - mạnh - Hoan, Nguyễn-thuy-Hùng, Trần-như-Khu, Đặng-văn-Liêm, Lê-văn-Mai, Đặng-văn-Mài, Dương-mạn Ngọc, Lương-tấn-Nguyên, Lý-văn-Nhu, Vũ-văn-Phương, Vũ-văn-Sin-, Trần-v-Tâm, Đoàn-trọng-Thái, Phạm-by - Thành, Phàng-đình-Tín, Ng-phúc-Tô, Đoàn-quang-Tường, Trần-quý - Cáu, Tạ-đình-Cang, Dương-bạc-Đính, Vũ-v-Giang, Lê-v-Kinh, Đỗ-tri-Lễ, Ng-v-Lô, Hoàng-tích-Minh, Lê-đình-Nhơ, Ng-duy-Nin-, Ng-hữu-Ninh, Nguyễn-trường-Tam, Ng quang-Tạo, Ngô-v-Tính, Ng-hữu-Từ, Ngô- trực- Tuân, Ng-văn-Chương, Ngô-mạnh-Đắc, Trịnh-huy-Bạo, Ng-hữu-Tôn, Phạm-gia-Tuấn.

Vậy là các nữ thí-sinh được vào kỳ vấn đáp tới đây được trúng tuyển cả. Còn các nam thí-sinh thì bị bỏng kỳ vấn đáp mất ba người.

Bản-báo có lời mừng các cô các cậu mới trúng tuyển.

BẢN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PASEALIES » mỗi gói.	0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói.	0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu.	0. 20

1932

Thi Thông-ngôn ngạch tòa Sứ. — Theo như nghị-định ngày 13 juin 1922 thì kỳ thi định cho những người có bằng Thành-chung Pháp-Việt hay là bằng Cao-đẳng tiểu học tây (B. E. P. S.) vào ngạch thư-ký tập-sự các tòa-sứ Bắc-kỳ sẽ mở tại Hanoi ngày thứ năm 10 juillet 1924 hồi 8 giờ sáng.

Những người tuổi từ 18 đến 25 mà muốn ứng thi thì phải để đơn đến phủ Thống-sứ, trước ngày 1er juillet 1924 và phải đính theo các giấy sau này :

1° Giấy khai-sinh.

2° Giấy tư pháp lý-lịch hay là không có thì giấy kiểm-hạnh cũng được.

3° Bản sao cái văng-bằng thành-chung hay là bằng Cao-đẳng tiểu-học.

4° Giấy của thầy thuốc nhận thực có đủ sức lực, giản ảnh của mình và có chữ ông thầy thuốc ký tên để niên hiệu lên trên.

CÁO BẠCH

Hiệu Báo-chế MONTÈS nhà ba chuông, có lời để các nhà làm đồ thờ tinh biết rằng nước acide fluorhydrique đã lời nơi.

Cái giải thưởng 1.000 đồng

Hiệu QUẾ-LÂM số 42 phố Phúc-kiến Hà-nội là của hàng chuyên bán thực, cao, sâm, quế và có sưu tập các môn thuốc gia-truyền kinh-nghiệm, hiện đã chế được nhiều thứ hoàn tán rất thần-hiệu : còn thiếu môn thuốc tế-liệt chưa có. Ngài nào có môn gia-truyền ấy, xin làm ơn đem lại số 42 phố Phúc-kiến Hà-nội, nếu đem thí-nghiệm mà chữa khỏi được ba bệnh thì xin mua môn thuốc ấy 1.000 đồng.

QUẾ LÂM kính cáo

Hai ga xe-lửa mở rộng. — Kể từ ngày 10 Juin 1924 trở đi, hai nhà ga Lân và Sen-tờ đường Hanoi đi Nacham đều nhận và gửi hàng hóa chạy nhanh và chạy chậm.

Dịch hai chữ « agent technique ». — Mấy bữa nay bản-quán tại tiếp được nhiều bài bàn nên dịch hai chữ *agent technique* thế nào cho đúng, cho nhã, mà lại không trùng với các chức đã có. Nương trong cuộc hội nghị ở hội Tri-tri mới rồi, các ông *Agent technique* đã họp ý nhau chọn mấy cuốn tham-tá chuyên môn, mà nghe đâu các ông đã làm đơn xin chính-phủ công-nhận cho, thì cuộc bút-chiến về sự dịch hai chữ ấy trường cũng nên thôi thì phải. Vậy từ nay các bài gửi đến, đều xin miễn đăng.

Xe nhà dụng xe bò. — Chiều hôm qua, hồi 5 giờ ở phố Sông-tô-lịch có một cái xe nhà của M. Ng-ngọc-Trân với một cái xe bò của người cai xe Vũ-văn-Tu đụng phải nhau, nhưng may không việc gì đến người cả, chỉ hư hỏng soàng mà thôi.

Tòa án Đại-hình. — Sáng hôm nay tòa án Đại-hình xử việc sau này :

Có mấy tên tù phát vãng ở tỉnh Cao-bằng đưa đến Quảng-yên để làm việc. Ngày 27 tháng giêng năm 1924 vào hồi một giờ trưa, chúng làm việc xong dương nghỉ trong nhà giam ở phủ, đứa thì nằm đứa thì ngồi ở trên phản. Chỉ có một mình tên Phùng-văn-Nghệ ngồi ở dưới đất đương cầm dao vót máy.

Bất thình linh tên tù Ng-văn-Phúc ở trên phản bước xuống đất, vờ ý xéo vào máy của tên Nghệ đương làm. Vì thế hai đứa cãi nhau, rồi thành cãm quốc đánh nhau, nhưng có những tên tù khác can ngăn ngay được.

Rồi tên Phúc ở nhà giam đi ra để đi ngoài thì tên Nghệ cầm dao chạy theo đâm ngay một nhát vào cạnh sườn bên tả. Tên Phúc ngã ngay xuống đất chết ngay lập tức. Những tên tù khác liền cùng lại nắm lấy tên Nghệ.

Hỏi thì tên Nghệ chối không đâm chết tên Phúc, cứ nói mực nói rằng tên Phúc ngã phải đao rồi chết. Nhưng những tên tù khác biện có mặt ở đấy đều khai là tên Nghệ cầm dao đâm tên Phúc cả.

Tên Nghệ đã bị tòa án Đại-hình ngày 22 tháng 1 ai năm 1921 phạt 5 năm tội đồ về việc ăn cướp.

Tòa xét là tên Nghệ có ý đâm chết tên Phúc nên kết án phạt tên ấy 20 năm khổ sai.

Thế là xong vụ Đại-hình này chỉ có hai việc mà thôi. Xưa nay chưa từng thấy vụ Đại-hình nào mà lại ngắn như độ này.

Xe lửa đêm chạy đường Hanoi Lao-kay. — Công-ty xe lửa Vân-nam có lời bá-cáo cho công-chúng biết rằng đêm 17 và 18 juin 19.4 này sẽ có chuyến xe phụ chạy đường Hanoi — Lao-kay.

Lại có cuộc diễn kịch. — Bản-báo được tin rằng có một hội từ-cứu ra một cuộc diễn kịch để lấy tiền bổ làm phúc, đến tối chủ nhật 1er juin này sẽ diễn một tấn kịch « Kuốc-sai vì tình » tại nhà Nhạc-hội bờ hồ.

Ngạch Học-chính. — M. Hoàng-đình-Chuyên, trợ giáo tập sự ở Thượng-hiệp, phủ Quốc-oai (Sơn-tây), được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng. Tháng đầu cả lương, hai tháng sau nửa lương.

M. Nguyễn-văn-Bút, cô bằng Sơ-học Pháp-Việt được bổ dạy trường Thượng-hiệp, thay M. Chuyên mỗi ngày được phụ cấp 0 p. 50.

Trận mưa hôm qua. — Trận mưa hồi quá bốn giờ chiều hôm qua thật là trận mưa to nhất từ đầu năm đến giờ. Đương nắng trang trang mà thình linh nổ xuống một trận mưa mới ghê gớm chứ ! Trong thành-phố ta, các chỗ thấp trũng, đều nơi tụi quá trên đầu gối, trong ngót giờ đồng-hồ. Mưa xong thì cái khí-hậu nồng-nàn bức-bối cũng tan đỡ đi được nhiều, nhưng chỉ hiềm mưa vào giữa lúc tan giờ học ở các trường người đi làm về bị ướt và nhất là học-trò ở các trường nhiều cô, cậu bị ướt lướt thướt rất đáng thương.

Có lẽ bởi trận mưa hôm qua chăng ? — Vì cường trận mưa hôm qua bất thình linh qua, thành ra khí-hậu bỗng nhiên thay đổi một cách dữ-dội, nên chi nghe chừng dân thành-phố có là có nhiều người bị cảm lắm : người thì sổ mũi nhức đầu, người thì nóng mình trông mát ; nhất là hạng trẻ con trong vòng mươi tuổi, thì thấy thật lắm đứa quật-quẹo quá. Nhiều người cao rằng đó là tại trận mưa hôm qua mà ra. Vậy trưởng bè con trong thành-phố ta dịp này cũng nên lưu ý về sự giữ gìn vệ-sinh cho trẻ lắm mới được.

Ngạch tòa-sứ. — M. Phạm-phan-Côn, thư-ký phụ-tá tại tòa sứ Thái-bình, được thắng thư-ký tập-sự.

M. Trịnh-đình-Hiên, thư-ký hạng nhì được thêm hạn nghỉ dưỡng bệnh 3 tháng, tháng đầu nửa lương, hai tháng sau 1 4 lương.

Ngạch quan-lại. — M. Bùi-hữu-Kỷ, bậu-tuyển tri-huyện, trợ-tá huyện Gia-khánh (Bắc-ninh), nay đổi đi huyện Gia-viễn.

Ngạch thú-y — M. Lê-vinh-Thái, khán-hộ thú-y ở Hà nội, nay đổi đi Hải-phòng.

M. Ng-đình-Lam, thú-y thư sai tập-sự, bổ vào Trung-kỳ theo như nghị-định ngày 21 Août 1922 thì nay bổ vào viện Pasteur Nha-trang.

Rút đơn kiện. — Mme Ng-thị-Phương ở hàng Bút số 103 trước có trình Cảm rằng bị kẻ cắp lấy mất 500 đồng thì nay xin rút đơn ra.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội-đồng thành-phố. — Kỳ hội-đồng thành-phố ngày thứ ba 20 Mai 1924 vừa rồi, bàn những việc sau này :

Việc nhà máy đèn muốn tăng điện-lực. — M. Chenu là chương-bàn công-tác trình hội-đồng rằng : Nhà máy đèn muốn xin tăng điện-lực phụ thêm cho các bộ máy ngày nay. Việc ấy nhà máy đèn muốn điều-đình với sở Hóa-học mua lại bộ máy có thể sinh điện 6 600 volts

M. Pelletier là chủ-sự nhà máy đèn đã giải bày mọi lẽ với ban công-tác, nói rằng : nếu theo như đơn thỉnh-cầu ngày 29 Décembre 1922 phải đặt một bộ máy mới thì vừa công trình, vừa tốn phí hơn mua lại của sở Hóa-học.

Hội-đồng xét xong tuyên ngôn rằng : theo khoản 61 ở tờ hợp-đồng ngày 16 Avril 1912 khi thì nhà máy đèn phải trù liệu thế nào cho thành-phố có đủ điện dùng, dù mua máy mới hay mua lại máy cũ cũng thế, nhà máy đèn phải chịu lấy phí-tổn chứ thành phố không biết đến và sau này những vật-liệu ấy vẫn là của riêng viên chức nhà máy đèn.

Việc trả tiền cho nhà máy nước phụ Hạ-lý. — M. Chenu trình rằng theo bản hợp-đồng về việc nước ăn ký ngày 1er Juillet 1914 có hạn khi nào phải thay đổi cách dẫn nước mà cần tăng giá lên thì người lãnh trung cấp không được lấy quá giá 16 centimes một kilowatt. Và ý thành-phố muốn giảm bớt số kilowatts đi chứ, cứ theo đồng-hồ tính ở số thì tốn quá, vì nhà chứa nước bé cao độ 15 thước thì phải dùng sức điện tới 5 watts một thước dùng cho những chỗ phát nước cao độ một thước, nên chi nhà máy đèn thỉnh-cầu đặt riêng một cái đồng hồ nhà máy Hạ-lý để tính điện-lực.

Việc này bàn công-tác đã xét kỹ-càng, báo-cáo cho rằng việc đặt đồng-hồ như thế thêm thừa, vì xưa nay vẫn theo cách dẫn nước trước ở nhà máy cả mà tính cũng được minh bạch lắm. Vậy cho khỏi sự nhầm nhặt và thiệt thòi đôi ai thì bàn-giải thông coi về việc nước ăn phải khám xét đồng-hồ cho rõ-ràng thận và điều độ là đã.

Hội-đồng y theo lời bàn đó.

Việc mở thêm đường đi ở Hạ-lý. — M. Chenu đọc tờ trình sau này : Sở Crédit Foncier xin đổi lại từ đầu phố E uốt phố Arsenal với Marine và phố G ốt phố Marine với phố bờ sông Đào. Nếu thành phố ưng thuận cách đó thì sở Crédit Foncier sẽ hiến cho đủ số đất mở đường và suốt cả quãng nối phố ra đến bờ sông Tam bạc nữa, nhưng thành-phố phải trả tiền công việc làm ngay các đường đó mới được.

Thiết tưởng các phố định mở ở Hạ-lý thì kỳ hội-đồng thành phố tháng 13 Février 1918 đã nhất định cả rồi, và hội-đồng lại nhất-quyết không nhận đơn thỉnh-cầu của các tư gia vì tư lợi mà thay đổi lại, bởi vậy bàn công-tác bác đi.

Hội-đồng đều công-nhận lời M. Chenu nói phải.

Các vấn-đề bàn giải xong rồi thì quan Đốc-lý đọc bức thư của quan Công-sứ tỉnh Hải-dương là Bouchet cảm ơn hội-viên thành-phố đã gửi giấy chia buồn với ngài về dịp quan trưởng bình Bouchet tạ thế.

Sau cùng M. Beyer trình hội-đồng cách đốt đèn ở đài kỷ-niệm trận-vong thì hội-đồng có lời cảm ơn và giao cho ban công-tác xét sau,

Bến 22 h. 50 hội-đồng giải tán.

Xe đạp chọi nhau. — Chiều ngày thứ hai vào hồi 18 giờ 30 ở phố Clémenceau có hai người đi xe đạp đâm phải nhau, một người tên là Đặng-v-Nuôi và một người lính tây ở trại 9e Colonial. Cả hai người cùng bị sây sát xoàng mà lỗi tại người lính không đi về bên tay phải.

Mũ rơm của ai ? — Tên cu-li Ng-văn-Khán nhặt được ở đường một mũ rơm của ai đánh rơi. Tên Khán đã đem nộp sở Cẩm. Ai mất lại mè nhận.

LANG-SƠN

Mùa màng. — Mấy hôm nay được những trận mưa thật là quí, dân trên này đương lo nước làm ruộng, và lại không mưa thì k ông những miền đồi núi ngô khoai không giồng được mà ruộng nương cũng phải xếp cày bừa, nay ruộng nào cũng chan hòa về nước mưa, thật là giời cho của, cày bừa xong lại có nước cấy luôn thật là tiện.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ tấn-tôn. — Ngày 17 tháng tư là ngày lễ tấn-tôn, bao nhiêu nghi chú điển lệ đều làm như năm ngoái cả.

Thi bằng Thành-chung Pháp-Việt. — Tại trường Quốc-học ngày 22 Mai đã mở kỳ thi Thành-chung Pháp Việt. Sau này bản-quán sẽ lục đăng danh sách các cậu học sinh trúng tuyển.

Kỳ thi thông-ngôn thi-sai. — Đến ngày 23 juin 1924, tại phủ Khâm-sứ sẽ mở kỳ thi Thông-ngôn thi-sai để bổ-thêm vào ngạch thông-ngôn ở các tỉnh xứ Trung-kỳ. Số lấy vào là 20 người, những người ứng-thi phải có bằng Thành-chung Pháp-Việt mới được (diplôme complémentaire).

Thời tiết. — Từ đầu tháng ba ta đến nay khí trời nóng nực lắm. Hàn thử xích đề trong nhà bao ngày lên 34 độ, đêm xuống 30 độ. Suốt ngày đêm nóng nực như nung. Vì thế mà người hay mắc phải bệnh đơn nhiệt mà chết.

Thời tiết đã như thế, lại gia dĩ cơm thua gạo kém giá gạo càng ngày càng tăng lên cao, thực-phẩm càng ngày

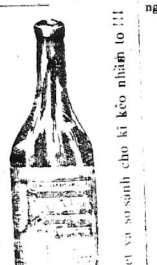
Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của **HOÀNG-THƯỢNG**

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình la, làm trò cười cho trẻ con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được.

Xin xem kỹ và so sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 8 tháng năm, năm ta tại Kinh đình thự bộ, ông Sở các phẩy hàng phẩm phẩm rượu.

Chiếu nay đã đặt phòng của MONTÈS gại ông, có chế cem một thứ rượu bổ-đào tượng ngon dùng quen rất hay, để ông nếm và thưởng, trong lúc ấy thì ông cho quan được phòng chủ ông để tỏ thành-ý.

Khâm thử.

Rượu này đã kê cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì dị làm lạ mắt thiên hạ và trẻ-chơi cho trẻ con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Trang-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài này.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

TUẦN-TY. ..1 TUẦN TY..... 1 diễn đi diễn lại mà xem ý các quí khách vẫn còn muốn xem. Vậy đến tối thứ tư 28 tháng năm tây này mời các ngài lại đến xem TUẦN-TY.

(Sự-tích ông Chu-mãi-Thần)

Tối thứ ba 27 Mai 1924

CHỮ TRINH ĐÁNG GIÁ NGHÌN VÀNG.

Chữ trinh so giá đáng nghìn vàng.
Mất ngọc vì đâu luống bẽ bàng.
Chịu tội những toan tình ép uổng.
Cam-lòng bao quản sự gian nan.

Tối thứ tư 28 Mai 1924

TUẦN-TY

(Sự tích ông Chu-mãi-Thần)

HỘI-ĐỒNG-ĐỊA

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thôi sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giới-Tân Viên, ở số 3 phố Jauregiuberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tân-Viên

P. Por E. CHATAIGNEAU.

Y. M. Garnier.

2004

HIỆU

MINH-ĐƯỜNG

10, MAI-CHÂU TỔNG CỤC

của Đồng pháp Yên-thảo công-ty

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ BÌ BÀ

Giáo phố hàng Gai, số 83

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vì, đau thận càng và số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phải thuốc thì tốn kem lắm, vì vậy hiệu bào chế Moutès, NHÀ BÀ CHUÔNG có bán thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BÀ CHUÔNG, mà mua muối Sels Vichy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Tìm được mỏ than đá. — Hai mươi năm về trước, làng Trị-cụ thuộc phủ Hà-trung, (cách gare Dolea năm kilomètres) còn đương thuộc về đất Nội-cấm nghĩa là chỗ cấm không cho ai đào bới gì cả, vì theo mạch đất Triệu-tường núi thiên-tăng đến Triệu-tổ) Sau Nhà-nước đo các giới hạn Nội-cấm lại cho rõ ràng và tiêu giới phân-minh, thì làng ấy lại thuộc về ngoại-cấm. Đến ngày 23 mai 1924 nầy có một qui-quan tuộc về hội đào mỏ đã đi đến tại phủ Hà-trung, hỏi thăm quan-phủ đương đi xuống làng Tri-cụ (tục gọi là làng Cụ) và đã tìm được một mỏ than-đá ở làng ấy. Nghe nói mỏ ấy đã thăm-nghiệm rồi, mỏ lận qua sông Lèn, ăn qua địa-phận huyện Hậu lộc, ước chừng đào cũng đến 15, 20 năm mới hết.

Song Yên

VINH

Cu li xe lối mới. — Chết nỗi, đời bây giờ ngày một văn-minh, sao lại có sản xuất ra lắm hạng nhỏ những quỉ thế, người viết bài này cũng không muốn chỉ chích chi ai, nhưng quan-chiêm nhỉ mục, lời bình-phẩm của người ngoài-quốc thật là lắm câu chua chát xót xa, ấy là câu chuyện mà hai bên hàng phố đồ ra xem kẻ reo người cười mới mấy hôm nay về một chàng ông-tử áo dài xúng xính, giầy dép chỉnh tề, mỗi một có dầu ở phố ga lên cái xe nhà của ai mà mấm mỏi mấm lợi tự mình kéo một mạch ra ga rồi lại kéo về, còn có dầu vênh vào tự-đắc được tinh-nhàn chiều chộng thế thì trong đám chị em cũng không ai hằng thật. Chàng này nghe đâu cũng đã có đôi chút học-thức và lại trông người ăn mặc cũng không phải là hạng đường xó chợ, mà sao lại dùng cách để mạt như thế.

K. lai cảo

QUẢNG-NINH

Tin mùa màng. Mùa tháng năm năm nay gặt hái cũng đã gần xong xem ra thất bát nhiều lắm; ruộng sâu thì mất sạch, vì kỳ giêng hai mưa gió liên miên, bao nhiêu đồng ruộng đều một màu nước bạc, bể sở mênh-mông, bởi tại thiên-tai làm hại như thế, cho nên ruộng sâu đành chịu bỏng, chỉ trông cậy cả vào ruộng cạn mà thôi. Nhưng ở tỉnh này ruộng cạn tuy nhiều thật, song cái số xuất-sản không bằng ruộng sâu được. Hàng năm mà bán-hạt xuất-khẩu gạo ra ngoài, là nhờ ở ruộng sâu, thế mà nay ruộng sâu mất, thì giá thóc phải cao, nhân-dân chịu lắm nỗi thiệt thòi.

Quan lại thăng thưởng. — Kỳ xuân-thủ đàm ân này, các hàng quan lại trong bản tỉnh được thăng thưởng như sau nầy:

MM. Bùi-xuân-Vinh, bát-phẩm tự-niết, biên-tu, nay thăng trước-tác; Mai-văn-Dương, cửu-phẩm tự phiên, nguyên hàm lục-bàn-tư-tịch, nay thăng biên-tu; Ng-tài-Triển, nguyên bàm điển-tịch, nay thăng bổ-tàn-tư, Nguyễn-đình-Cảnh, phó quản sung phòng-thành, nay được thực thụ phó-quản; Phan-tất-Đắc, đội trưởng, chánh thất phẩm, nay thăng lòng lục-phẩm; Nguyễn-Bách, nhật-lệ trù-toán, nguyên tòng cửu-phẩm, nay thăng chánh cửu-phẩm.

Cá ông lụy. — Mới rồi ở ấp Tân-định làng Cửa-hà, ngư-nhân có gặp được một thớt cá voi; thớt cá này nhỏ, bề trường non bốn thước ta.

Một trận lầu đá kịch liệt. — Hôm 22 Mai ở làng Phù-mỹ thuộc huyện Bố-trạch, trong lúc nửa đêm có xảy ra một trận lầu đá kịch liệt lắm, kẻ đâu người gậy, xâu xé nhau dữ quá. Đó là một bọn phu làm đường hỏa-xa ở biệt xã đến trú ngụ làm ăn lại làng ấy, chẳng biết hiềm khích điều gì, mà sinh sự với dân làng, đang lúc đi thăm canh thì rủ nhau đến khiêu chiến với người ta, nhưng dân làng họ cũng chẳng chịu thua nào, họ đánh trả cho một trận cũng nên thân. Bọn kia mới chịu cút!

THỪA-THIÊN

Tin mùa màng. — Vì mùa lúa năm nay, cả hạt Thừa-thiên mất quá mà nhất là mấy tổng thuộc huyện Phúc-lộc thì mất gần sạch; hiện nay gạo lúa ở các chợ một quan mà được chỉ có bốn lon rưỡi. So như mấy năm trước nếu mùa mất như vậy thì tránh sao khỏi sự đói khổ. Rứa mà năm nay gạo thua đường ấy mà dân ta ông đói, ấy là nhờ họ biết khôn mà trồng nhiều những đỗ khô như là khoai sắn. Và cũng nhờ ở Quảng-trị và Cam-lộ thì mùa lại được, cho nên con buôn ngày nào cũng có thuyền ở Thừa-thiên ra buôn gạo vô số ở các miền ấy.

Giá ngự thừa lương. Dân làng An-cư nghe tin Hàng-thượng giá ngự thừa-lương tại Lang-cô, thì làng An-cư là làng sở tại, bọn dân ngư đò chỉ lo về công việc canh-tuần phải bỏ làm ăn và vất vả khó nọc. Rứa mà từ hôm có giá ngự đến thì bọn dân ấy lại được nhờ nhiều lắm, vì có vô số là quân quan theo hầu, mà nghề làng ấy là nghề biển lại sẵn nhiều những sò huyết hầu, cá tôm tươi. Cái gì họ cũng ban đến một ra ba ra bốn cả.

Sau mấy bữa giá ngự thừa lương mà có nhiều nhà lúc trước là nhà chạy bữa mà nay có vốn liếng đến ba bốn chục bạc để buôn bán phong lưu hơn.

Nghe đâu hết tháng này rồi lại sẽ có giá ngự nữa, thì bọn dân ấy lại trông mong lắm.

Xin mời Quí-khách xơi chè SINH-THÁI

là chè ngon hơn cả.

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

TẠI

SINH-THÁI

31, Phố hàng Ngang, 31

HANOI

2107

Cần dùng:

Một người Cai thợ đồng (chaudronnier);
Một người Cai thợ tiện (ajusteur);
Một người Cai thợ mộc (charpentier).

Khách hay Annam cũng được, để đóng và chữa các tàu biển, nếu làm được việc sẽ được cao công.

Ai muốn xin làm, cứ hỏi nhà nhật trình.

3841

Hiệu Bào-chế trung-ương Vân-nam

Chi-điểm ở HO-KOW gần LAO-KAY

BÁN BỈ CÁC THỨ THUỐC

Giá bán phải chăng

Các tỉnh gửi mua cũng được

3843

Hỡi các ông mắc phải bệnh Hoa (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, vì tiền mà bệnh cũng thêm nặng các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ NGỌC LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không lấy được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cả nước độ hơn một đồng một lọ.

2003

Ta nên chú ý!

Thuốc này sẽ thí nghiệm thứ thuốc công-hiệu lắm, nhưng mà thật là hay thì ông sẽ một nói thế, là những thứ thuốc mà nhà nhỏ ra để thí-nghiệm thì nhân mới đem ra-bán cho nhà có bệnh dùng.

Độ này có một thứ thuốc trong miếng thư rất hay ấy thật là nổi tiếng trong p-ương, ai cũng phải chịu là tốt hơn cả.

Thư thuốc ấy là thuốc giải độc.

Dépuratif Sensal

chuyên-trị những chứng tổ nhốt, mụn nhọt, đau đánh, sai-gon, nhức là những những để dùng nhiều thuốc khác mà chưa khỏi, nhờ là đến ương, phải đến, khi hượt không được những, thành ra nhức đầu, đau tim, đau lưng, đương tiết, giang-mai sau nổi độc tiết ra, ai phải những chứng ấy phải dùng ma mới được.

Trong bài thuốc ta đã nói rõ tác-hiệu-nghiệm của thuốc DÉPURATIF SENSAL. Tôi xin đến nay có nhiều người tới thăm gi nữa, là vì ở đã cho độc giả cho tiện đọc kỹ rồi, tác-hiệu như sau:

Bệnh ông sin mà có các bệnh người ấy nhờ có thuốc DÉPURATIF SENSAL chữa rất dễ.

Các bệnh ấy hay sinh ra nguồn, nên thường đến làm. Các bệnh ấy lại gọi tạm gọi người ngoài là...

Ở các nơi nhiều nước ấm ẩm ở không thời vệ sinh, các bệnh ấy lại sinh ra lắm, vậy ta nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL này.

Trong các bệnh ta thường thấy nhiều, có bệnh KÉRATOSE rất là lạ lùng, làm cho thân thể có những nổi nhọt, nổi ấy lúc nhỏ lại chẳng mất, làm cho thân thể rất ngứa rất ghê.

Bệnh KÉRATOSE INTERTRIGO làm cho những nước ướt ra, sau rồi ghê lắm, ngứa ngáy khó chịu đến làm.

Bệnh HARPÈS CERCINÉ rất là khó chữa, nhất là trong khi nóng nực.

Bệnh đinh, đơn lậu, ghẻ lở, v. v.

Làm sao kể hết những chứng bệnh ấy, vì trong các bệnh người đó, thì các bệnh trên này thường mắc nhiều nhất. Ta nên khuyên ai có bệnh nên dùng thuốc DÉPURATIF SENSAL mà chữa. Thuốc lạ nên.

Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul Bert

trước cửa hiệu Godard

Làm các thứ thuốc mới đang sẽ các bệnh nói trên sau, chữa cho thuốc mới POMMADE SAINT ANDRÉ là công-hiệu nhất.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc: các thứ mặt đá thực đa giá, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đán ba, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

217

茂 MAO-SENG 盛

67, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

Máy nói số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2048 MẬU-THỊNH kính cáo.

Số 48

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lạc-hà cũng sụp lạy để tử-biệt. Trong khi tử-biệt, cả nhà đều khóc-lóc rầm lên. *Thúy-tú* thấy mọi người khóc thôi lại khóc, tay chẳng dời tay, mới khuyên bảo nàng *Nguyệt-anh* mà rằng :

— Tiểu-thư ơi! Bây giờ đêm đã khuya rồi, tiểu thư chớ nên dùng-dằng mãi, phải mau-mau mà xuống thuyền!

Nàng *Nguyệt-anh* bắt-đắc-dĩ phải bỉm gan nín khóc mà nói với *Mã phu-nhân* rằng :

— Thân-mẫu ơi! con xin đi!

Nàng lại ngảnh lại mà nói với *Tiên-lâm* và *Thúy-tú* rằng :

Chào anh! Chào chị! Em đi chuyến nầy, chưa biết bao giờ lại được gặp-gỡ cùng nhau!

Mã phu-nhân nghe đến câu thương tâm ấy, lại nức-nở khóc mà nắm lấy nàng *Nguyệt-anh*. *Tiên-lâm* đã thuê sửa hai chiếc kiệu, liền giục nàng và *Lạc-hà* ra đi. Khi sắp bước chân xuống thuyền. *Tiên-lâm* lại dặn rằng :

— Trong khi đi đường, em nên phải giữ-gìn cẩn-thận!

Nàng *Nguyệt-anh* nói

— Thân-huynh ơi! Mấy lời vàng ngọc, em xin lạc-da ghi lòng!

Người lái thuyền quay mái chèo lối đi về *Sơn-đông*. Lại nói chuyện *Lý khôn* vâng mệnh *Hoa-văn-phương*, thuê thuyền đuổi theo *Phùng-húc*. Khi đến *Tô-châu*, bấy giờ mới theo kịp, nhưng mặt sông thuyền đông người nhiều, không sao hạ thủ được.

Đi khỏi *Dương-tử-giang*, gần đến *Dương-châu*, thừa sai-nhân là *Tiêu-thăng* mới thay chiếc thuyền khác, thẳng đường tiến vào *Hoài-an*. *Lý khôn* từ khi vâng mệnh, nóng lòng nóng ruột, chỉ muốn giết cho xong việc mà phải theo đuổi mãi, không dám giết ở dưới thuyền.

Khi đi khỏi cửa sông *Hoàng-hà*, *Lý-khôn* nghĩ thầm : Đây sắp tới *Vương-gia-dinh*, cách huyện *Đào nguyên* chẳng bao xa nữa, tất thế nào chúng cũng phải lên bộ. Vậy trong con đường ấy, nếu không hạ thủ thì còn đợi đến bao giờ. Chỉ-bằng ta lên đi trước, phục tại quãng rừng mà đợi.

Lý-khôn nghĩ vậy, tức-khắc đi trước. Thừa-sai-nhân là *Tiêu thăng* thương tình *Phùng-húc* bị oan, lại nhân nhà họ *Phùng* cho tiền, nhờ trông nom hộ, cho nên trong khi đi đường, cũng có lòng biết-đãi.

Khi đến *Vương-gia-dinh*, *Tiêu-thăng* bảo *Phùng-húc* rằng :

— *Phùng* tiên-sinh ơi! Đây cách huyện *Đào-nguyên*, chỉ còn độ hơn 40 dặm, nhưng tiên-sinh thân-thể vẫn còn đau-đớn, liệu chừng đã đi được chưa? Hay là ta hãy vào quán ngủ trọ một đêm, rồi đầu canh năm sáng mai, sẽ đi tới huyện.

Phùng-húc nói :

— Việc này tùy ý ngài, bảo sao tôi cũng xin vâng!

Tiêu-thăng mới tìm một nơi phạn-điếm vào trọ. Lại nói chuyện *Lý-khôn* vội-vàng đi trước, trông thấy có khu rừng rậm, nghĩ thầm : Chỗ này thì thật vắng-vẻ, âu là ta vào đây!

Lý-khôn chờ mãi, trời đã tối sầm mà chẳng thấy hai người đến, lại nghĩ thầm rằng : Ta chắc hai người này ngủ trọ ở *Vương-gia-dinh* rồi, nhưng ta cứ cố chờ ở đây, quyết chẳng còn đường nào mà bay cho được!

Đầu trống canh năm ngày hôm sau, *Tiêu-thăng* và *Phùng-húc* thủng-thỉnh ra đi. Hồi lâu, đi đến một khu rừng rậm, bỗng nghe có tiếng người quát to lên mà rằng :

— A đồ! nên mau-mau nộp tiền mãi lộ đi!

Phùng-húc nghe được câu ấy, đã luống-cuống mà ngã lăn xuống đất. *Tiêu-thăng* khóc òa lên rồi nói :

— Anh em ở đâu mới về đây! Sao lại không bẻ gẫy? Ta đây là thừa-sai-nhân, vâng lệnh quan giải tên tội phạm này đến huyện *Đào-nguyên*, còn làm chi có tiền bạc. Anh em nên đưa đường cho ta đi mới phải!

Lý-khôn chẳng nói chẳng rằng, giơ dao chém ngay một nhát, *Tiêu-thăng* đã chết rồi, lại nhảy đến bên cạnh *Phùng-húc*, quát to lên một tiếng mà rằng :

— Chém luôn!

Phùng-húc đánh nhầm mất mà chớ chết.

HỒI THỨ XXVI

Lý-khôn giết chết thừa-sai-nhân là *Tiêu-thăng* rồi, lại nhảy đến bên cạnh *Phùng-húc*, quát to lên một tiếng mà rằng :

— Chém luôn!

Phùng-húc nằm ở dưới đất, đánh nhầm mất mà chớ chết. *Lý-khôn* vừa toan hạ thủ thì lại nghĩ thầm rằng : Khoan đã! Ta xem *Hoa* công-tử thật là một người làn-nhân, không chút lương-tâm! *Ngụy-lâm-xuyên* kia uổng phí bao nhiêu tâm-cơ, lập kế bày mưu để hại *Phùng-húc*, thế mà nỡ lòng bàn nhau, dùng thứ bạc giả, định buộc tội cho *Ngụy-lâm-xuyên*. Lẫn trước hắn sai ta giết con nữ-tỳ *Xuân-anh*, lần này lại sai ta giết thừa sai-nhân và *Phùng-húc*. Bây giờ thừa sai nhân, ta đã giết chết rồi, còn *Phùng-húc* kia, ta cho một nhát, cũng chẳng khó gì, nhưng ta giết nốt *Phùng-húc*, sau này hắn thấy ta giết người để như bỡn, tất lại có lòng muốn hại ta. Vả *Phùng-húc* cũng không phải kẻ thù với ta, can chi ta nỡ giết hại.

Lý-khôn nghĩ vậy, mới gọi mà bảo rằng :

— *Phùng* tiên-sinh ơi! Tiên-sinh hãy ngồi dậy mà nghe ta nói một lời.

Phùng-húc đang mơ-màng nằm ở dưới đất, văng-vẳng nghe tiếng *Lý-khôn* gọi, mới đáp lại rằng :

— Xin đại-vương tha chết cho tôi! Tôi là một kẻ tội-phạm, không làm gì có tiền bạc!

Lý-khôn nói :

— Tôi lấy tiền bạc của tiên-sinh làm chi! Tôi cũng chẳng phải đại-vương nào cả. Tiên-sinh hãy trở dậy tôi bảo.

Phùng-húc nghe nói mới biết là không phải trộm cướp, trong lòng hơi yên, mới lóp ngóp bò dậy.

Lý-khôn cầm lấy tay mà bảo rằng :

— *Phùng* tiên-sinh ơi! Tiên-sinh có biết tôi là ai không?

Phùng-húc mở mắt nhìn, rồi nói :

— Tôi không được biết đại-vương là ai!

Lý khôn nói :

Hãy nhìn kỹ xem nào!

Phùng-húc lại nhìn kỹ lại một lần nữa, rồi nói :

— Thật quả tôi không được biết!

Lý-khôn nói :

Tôi chẳng nói giấu-gì tiên-sinh! Tôi là một tiên mã-phu trong *Hoa* tướng-phủ tên gọi *Lý-khôn*. Tờ vâng lệnh chủ-nhân sai đến đây để giết tiên-sinh. Vừa rồi tôi đã chém chết thừa-sai-nhân đó!

Phùng-húc nghe nói run sợ cầm-cập, vội-vàng đặt gối gọi quỵ xuống, kêu van mà rằng :

Trời ơi! Xin người tha chết cho tôi!

Lý khôn đỡ dậy mà bảo rằng :

— Nếu tôi có lòng giết tiên-sinh thì đã không bảo rõ cho biết. Nguyên tôi thấy tiên-sinh bị oan, cho nên thương tình mà muốn thả tiên-sinh, bây giờ tiên-sinh nên mau-mau trốn đi,

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

LỞ
ĐAU CHÂN

NGỨA, LỞ CÙNG CÁC BỆNH NGOÀI DA
DÙNG THUỐC MỠ

FLORENTINE

ĐỀU CHỮA KHỎI MỘT CÁCH LẠ LÙNG

Các ngài thí nghiệm mà xem, các ngài sẽ rõ cái giá trị của cái phép trị bệnh ấy.
Có hàng nghìn giấy nhận-thực!

G. ROCHER
Bào chế hạng nhất
82, r. de Grenelle
Paris

Tất cả các hiệu bào-chế thế-giới đều cũng có bán

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thực hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu nghiệm hơn các thứ
ĐỂ TRỊ BỆNH ĐAU LẬU
mới bị hay bị có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bệnh hết 231 người
(Y theo lời phúc các thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD
48, Rue de Grenelle, PARIS
và cùng cả nhà thuốc có danh

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ở xứ này người ta hay táo lắm, mà táo thì hay sinh ra bệnh; như nhức đầu, đầy bụng, ăn không ngon miệng và có khi lại sinh ra sốt nữa.

Buổi sáng nên uống một viên thuốc này, thực là một thứ thuốc nhuận-tràng rất tốt; thuốc này là thuốc:

PILULES
DEHAUT

CÁO-BẠCH

Nay bản-hiệu thu-trung thời còn lại ít nhiều hàng tạp-hóa (hàng Tàu, hàng Tây), đồ sứ, đồ cổ, v. v. định đem ra bán giá rẻ.

Thật là mẹp dịp đặc-biệt, các quí-khách có lòng chiếu-cố, xin gi ngọc đến bản-hiệu ngay, kẻo mà hết mất.

QUẢN-ON-LONG
N° 8, Rue des Cantonnais
HANOI

3844

Ba vị thuốc hay
Nhất kiến hiệu

1) BẠCH-ĐỚI HOÀN, chuyên-trị đàn-bà tiểu-tiện bạ huyết, bạch đới thường lưu: mỗi chai 1$00.

2) THUỐC HO, ho hàn, ho nhiệt, điều hợp dụng, ho nặng đến đâu uống già nửa chai nhẹ ngay lập tức: mỗi chai 0$30.

3) HOA-LIỄU GIẢI-ĐỘC HOÀN, thuốc này các vị thiếu-niên nhiều ngài đắc dụng, vì nó là chẳng những trị bệnh lậu, còn có thể giải-độc mọi chứng khác.

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc, nếu hỏi điều gì xin trả lời ngay.

Quí-khách ở xa chiếu-cố cho từ 1$00 trở lên, xin gửi thêm 20% tiền cước về cho chúng tôi xin gửi hầu ngay.

TIỀU-HẠNH-LÂM
108, Phố hàng Buồm, Hanoi

2106

Hãy uống thuốc này mau đi

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÀ:

Mụn, mần đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mần khác vì bệnh giang-mai mà phát ra điều bởi tại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công hiệu bằng thuốc:

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to

HẮC-LÀO thì 3 tuần khỏi — ECZÉMA thì 35 ngày là khỏi

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thứ thuốc này để trong ống, giữ được lâu không hỏng, các nhà đúng trên ở nhiều, mà phải bệnh đau gân cốt nên dùng.

Đàn bà đau gân cốt cũng nên dùng.

Thuốc này có tiếng đã lâu.

Trị bệnh đau gân, nhức đầu, đau xương rất tốt.

Uống luôn mấy ngày, mỗi ngày 2 hay 3 viên thuốc:

CACHETS
du Dr Faivre

QUINQUINA CUSSAC
BỔ SỨC — KHỎE NGƯỜI

Chế bằng rượu vang tốt. Rượu ấy làm cho ngon cơm, và cái vị nó rất ngon.

Rượu ấy khỏe và bổ làm cho người mới đau khỏi được phục-sức, trị được bệnh huyết-suy, bệnh sốt-rét cùng bệnh mệt nhọc.

Ai muốn giữ gìn sức-khỏe nên dùng rượu này.

Hiệu GUIONEAUD FRÈRES
HANOI — HAIPHONG

Đang làm đại biểu bán rượu ấy cho khắp cả hạt Đông-pháp

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS
54, Phố Paul Bert, Hanoi

Những buổi giời mới nóng bức này, người ta hay sinh ra bệnh xấu máu, cùng nhiều chứng ở dạy mà ra nữa.

Thuốc Hémostyl Roussel có máu ngựa tươi, lấy trong lúc ngựa đương sức mạnh khỏe.

Mỗi ngày uống một ống thuốc với một cốc nước, thực là một vị thuốc bổ rất khỏe. Những người phải đau nặng mới khỏi, nên uống thuốc:

Hémostyl Roussel
AMPOULES

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nếu các ông đã dùng đủ các môn thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi POMMADE ROYER, dùng ít ngày lập tức mà chóng khỏi lắm.
Ở Paris hỏi tại hiệu bào chế DUPUY, ... Ở Hanoi hỏi tại hiệu Ed. CHASSAGNE

Nhà Ban-đờ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống, Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có sân từ tám giờ sáng.

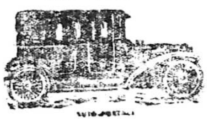

ĐƯỜNG SANG LÀO

PHẠM-VĂN-PHI & Cie Ở VINH

Có xe chở thơ và hành khách từ Vinh đến Thakhek qua Napé

Service provisoire

GIÁ TIỀN

Hạng nhất tây ngồi: 30$00
Hạng nhì ta hay đi: 20$00
Trẻ con từ 3 đến 7 tuổi trả nửa tiền.

LỜI DẶN. — Phải nói chỗ ngồi trước 24 giờ.
Có xe riêng để cho thuê riêng từng chuyến một, ai muốn thuê cần đánh giây thép trước 2 ngày.
Nếu đi ngay kẻo mưa đến không đi được nữa.

THỜI GIỜ XE CHẠY

Ở Vinh đi. — Chủ-nhật đúng 6 giờ sáng chạy lên Napé ngủ. Sáng hôm sau đúng 6 giờ sáng Napé chạy lên Thakhek vừa kịp tàu thủy lên Viêntiane.

Ở Thakhek về. — 7 giờ sáng thứ ba chờ tàu thủy ở Vientiane tới Thakhek thì xe auto mới chạy về Napé ngủ. Sáng hôm sau ở Napé về Vinh. Hành khách ra có thể ra Hanoi đi chuyến tàu hỏa 2 giờ chiều hoặc đi chuyến tàu đêm cũng được.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

東京河內行帆...八號

Chúng tôi kính trình các quí-khách được biết rằng, nay chúng tôi mới tiếp được ở bên Tàu, Hong-kong, Canton, Song-hai, Pekin, sang nhiều đồ vàng, bạc, ngọc, ngà, chân-châu, hổ phách, đồ sứ, đồ đồng đọt, vân vân..... Song định giá bán rất rẻ. Vậy xin các ngài có lòng chiếu cố, mau mau đến ngay bản hiệu kẻo mất một dịp tốt đi.

Marque Déposée

Cùng chuyến tàu này lại có sang cả:

1° Các thứ kính giẹp đủ các mùi để bán vào mùa hè này.
2° Cao ly xâm thực hiệu.
3° Quế rất tốt.
4° Bắc nhung.

Cẩn-cáo
HIỆU PAO-VA, Bijoutier
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.
TELEPHONE N° 487

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
補酒

J. BLANC (*đệ nhất hạng bào-chế*)
Ông **L. BLANC** (*người nối-nghiệp*)
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
51, phố Tràng tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhạy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul Bert, Hanoi

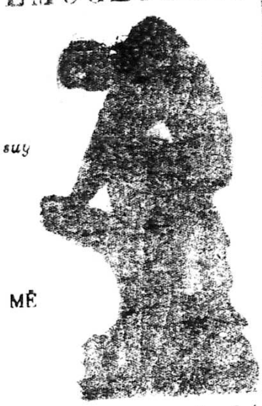

SÁP MỠ
Ba

PACHOD Frères & Cie Lyon

Thuốc HÉMOGLOBINE BYLA

Trừ bệnh huyết suy rất mạnh

CỨNG CÁP
MẠNH MẼ
BÉO TỐT

Là thứ thuốc bổ huyết mạnh nhất

Xin hỏi tại hiệu BYLA
26, *Avenue de l'Observatoire* — PARIS (France)

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

[illegible]

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LÔ SAU NÀY:

120 lô ... 500.000 quan		200 lô ... 5.000 quan	
130 lô ... 250.000 —		1.320 lô ... 2.000 —	
260 lô ... 100.000 —		13.200 lô ... 1.000 —	
260 lô ... 10.000 —		1.700.000 trái đơn hoàn lại tiền 400 —	

[illegible]

Năm nào cũng cứ 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà
BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE, France
R. C. MARSEILLE 6576